

[Bøgholm.]

tilfreds med resultaterne af denne politik, og det er jo nu engang resultaterne af denne politik, der må stå som udgangspunkt for den drøftelse, vi har i dag. Jeg kan tilslutte mig det ærede medlems opfattelse — det er vi vel alle enige om — når han beklagende siger, at således har det været.

Der er næppe nogen i denne sal, der ikke gerne havde set, om det havde været muligt at nå frem til et nordisk samarbejde af en helt anden karakter, end man i dag kan drømme om. Men vi må vel erkende, at den store tanke om et økonomisk skæbnefællesskab i Norden tilhører fortiden eller en fremtid så langt ude, at det ikke ville nytte i dag at drøfte den. Jeg tror, forholdet er det, at man i Norge ser således på det, at Norge ganske anderledes end de øvrige lande i Norden er et vestvendt land, at Norge har langt ringere økonomiske interesser i den nordiske samhandel, end de øvrige nordiske lande har. Dertil kommer vel yderligere den psykologiske kendsgerning, der så ofte er fremhævet fra norsk side, at selve tanken om en unionspolitik møder en følelsesmæssig modstand i det norske folk. Jeg har villet fremhæve dette, fordi jeg tror, at der ikke her er tale om noget forbigående fænomen; jeg tror, der er tale om konstanter i norsk politik i alt fald i en årrække fremover, og når det er forholdet, bliver unægtelig de to andre muligheder for økonomisk samarbejde af langt større interesse, end de ellers ville være, selv om de i alle tilfælde måtte have suppleret en nordisk løsning.

Tanken om et frihandelsområde fortøner sig jo i øjeblikket i stratosfæren. Når jeg ser på den forhandling, der var i sidste uge i det engelske parlament, og ser den tale, der blev holdt af den minister, der mere end nogen anden havde knyttet sit navn til tanken om frihandelsområdet, minister Maudling, så var det, som minister Maudling sagde til det engelske underhus, dette, at det ville være urimeligt at tænke sig at føre nye tanker ind i det, fordi de

principper, man havde arbejdet ud fra, var de rigtige principper. Men når det er tilfældet, når en engelsk regering ikke mener at have noget nyt at føre frem, og når det ligger klart for alle, at de tanker, der har været arbejdet efter fra den engelske regerings side, ikke har kunnet føre frem, så ligger i alt fald deri, at man ikke kan vente noget engelsk initiativ, der vil kunne føre tanken om et frihandelsområde ud i livet.

Jeg vil gerne i denne forbindelse spørge den højtærede udenrigsminister, om de samtaler, der i sidste uge blev ført fra engelsk side i Paris, er samtaler, hvor den engelske regering også har repræsenteret de danske interesser, eller det ikke er det.

Jeg tror også, man må gøre sig ganske klart for en vurdering af den øjeblikkelige situation, at vi står over for en strukturændring af den engelske økonomi. I den tid, da fasanen var konge på Englands jord og England rådede over store dele af hele verden, var det muligt med den store levnedsmiddelindførsel i England. Den tid er uigenkaldeligt forbi. Jeg undervurderer ikke, at England har taget føringen i en række af de nye industrier; jeg undervurderer ikke Englands stilling inden for bilindustrien, flyveindustrien, den elektroniske industri o. s. v. Jeg vil gerne give udtryk for den opfattelse, at al økonomisk og befolkningspolitisk udvikling i England har ført frem til det resultat, at subsidiepolitik i dag står som en nødvendighed — hvor det gælder landbruget — for begge de store politiske partier, at der altså ikke er politisk grund til at tro, at man vil opgive denne subsidiepolitik i nær fremtid. Når det har vist sig, at denne subsidiepolitik har været i stand til at udvikle Englands landbrug, ja, så ligger der heri, at det er overmåde små muligheder, der, set ud i fremtiden, er for dansk landbrugseksport, hvor talen er om England, så ligger der heri, at det engelske marked, set fra et landbrugseksportsynspunkt — og dette synspunkt har med rette været så stærkt fremme i debatten — må være et restriktivt marked.